

Seminaria europejskie

11. seminarium
koordynator: Joanna Różycka-Thiriet

20 marca 2019 roku
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Time to say good-bye? Zawirowania wokół brexitu

Goście:

- **Elizabeth Chapman**, pierwszy sekretarz w Ambasadzie Brytyjskiej w Polsce
- **dr hab. Agnieszka Cianciara**, profesor Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk

SŁOWNICZEK PRZETRWANIA

Brexit (od angielskiego *Britain* i *exit*) – określenie oznaczające wyjście Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej. Rada Języka Polskiego zaleca, aby pisać to słowo z małej, a nie z wielkiej litery.

Referendum 23 czerwca 2016 roku - referendum w sprawie pozostania Zjednoczonego Królestwa w Unii, które zgodnie z prawem miało jedynie charakter doradczy, a nie wiążący. Premier David Cameron zapowiedział takie referendum w wystąpieniu ze stycznia 2013 roku, a jego Partia Konserwatywna obiecywała je idąc do wyborów parlamentarnych w 2015. Cały pomysł wziął się z walki Camerona o utrzymanie władzy w łonie własnego ugrupowania i rozgrywki międzypartyjnej na arenie krajowej (konserwatyści starali się o eurosceptyczny elektorat i ostatecznie wygrali wybory). Cameron postawił sobie za cel, by przed referendum zreformować UE (Brytyjczycy mieli zagłosować za pozostaniem w zreformowanej Unii). Brytyjski premier rozmawiał z unijnymi przywódcami o zmianach w Unii i o pozycji swojego kraju w UE. W lutym 2016 strona unijna przedstawiła swoją ofertę porozumienia ze Zjednoczonym Królestwem (reformy UE w 4 obszarach), a David Cameron uznał, że spełnił swoje zobowiązania dotyczące zreformowania Unii i teraz wyborcy mogą już zdecydować o pozostaniu lub opuszczeniu UE. 23 czerwca 2016 roku na pytanie, czy Zjednoczone Królestwo powinno pozostać w Unii, twierdząco odpowiedziało 48,1%, negatywnie 51,9%. 24 czerwca Cameron podał się do dymisji. W lipcu 2016 roku nowym premierem została Theresa May, wcześniej minister spraw wewnętrznych.

Artykuł 50 Traktatu o Unii Europejskiej – precyzuje procedurę wystąpienia państwa członkowskiego z Unii Europejskiej. Wprowadzony został do traktatu dopiero podczas ostatniej reformy traktatów (weszła w życie w 2009 roku). Wcześniej przepisy nie przewidywały wprost takiej możliwości. Zgodnie z art. 50 państwo informuje Radę Europejską o zamiarze wystąpienia (Zjednoczone Królestwo notyfikowało swą decyzję 29 marca 2017 roku). Rada Europejska ustala **wytoczne** negocjacji. W imieniu Unii **negocjacje** prowadzi Komisja Europejska. Decyzję o zawarciu umowy o opuszczeniu Unii podejmuje Rada większością kwalifikowaną, za zgodą Parlamentu Europejskiego. Art. 50 przewiduje, że kraj przestaje podlegać unijnym traktatom (a więc przestaje być członkiem UE) w dniu wejścia w życie takiej umowy lub, jeśli nie została wynegocjowana, 2 lata o zgłoszeniu zamiaru opuszczenia UE (w przypadku Zjednoczonego Królestwa byłby to 29 marca 2019 roku). Jednak Rada Europejska może jednomyślnie wydłużyć okres negocjacji. Gdyby kraj, który wyszedł z UE, chciał ponownie zostać jej członkiem, podlega takiej samej procedurze jak inne państwa kandydują-

ce. Najważniejszymi punktami negocjacji UE-UK były m.in. ochrona praw obywateli UE i obywateli Zjednoczonego Królestwa po brexicie, zobowiązania finansowe Zjednoczonego Królestwa wobec Unii i kwestia granicy między Irlandią i Irlandią Północną (uniknięcie tzw. **twardej granicy, hard border**).

Backstop (siatka ochronna) – zapis umieszczony w wynegocjowanej już umowie między Zjednoczonym Królestwem i Unią Europejską o wyjściu tego kraju z UE. Jego celem jest uniknięcie tzw. twardej granicy między Irlandią i Irlandią Północną po wygaśnięciu okresu przejściowego 31 grudnia 2020 roku. Mogłoby to zagrozić pokojowi w Irlandii Północnej osiągniętemu dzięki porozumieniu wielkanocnemu z 1998 roku. Jeśli do zakończenia okresu przejściowego Zjednoczone Królestwo i Unia Europejska nie znajdą innego rozwiązania dla irlandzkiej granicy, *backstop* spowoduje, że tymczasowo (jednak nie wiadomo na jak długo) całe Zjednoczone Królestwo będzie w dalszym ciągu objęte unijnymi przepisami celnymi (będzie w unii celnej), a Irlandia Północna pozostanie częścią wspólnego rynku (oznacza to ściślejsze więzy tego regionu z UE niż w przypadku reszty UK). Dzięki temu na irlandzką wyspę nie powrócą kontrole ludzi czy towarów. Do wyłączenia *backstopu*, kiedy już zostanie włączony, potrzebna będzie zgoda wspólnej brytyjsko-unijnej komisji. Po zakończeniu negocjacji Zjednoczone Królestwo próbowało zmienić ten zapis, ale UE odmawia renegotjacji umowy – Unia nie chce wyznaczać ograniczeń czasowych dla funkcjonowania siatki, ani zezwolić, by Zjednoczone Królestwo mogło ją jednostronnie wyłączyć. Godzi się co najwyżej na dołączenie do umowy załączników, które służyłyby wyjaśnieniu intencji czy interpretacji siatki ochronnej. Tymczasem brytyjski parlament już dwa razy odrzucił umowę rozwodową z UE.

DOBRCZE POWIEDZIANE – FRAZA DNIA

Wykładni art. 50 TUE należy dokonywać w ten sposób, że w sytuacji gdy państwo członkowskie notyfikowało Radzie Europejskiej, zgodnie z tym artykułem, zamiar wystąpienia z Unii Europejskiej, rzeczony artykuł pozwala temu państwu członkowskiemu, dopóty, dopóki nie wejdzie w życie umowa o wystąpieniu zawarta między danym państwem członkowskim a Unią Europejską lub, w przypadku braku takiej umowy, dopóki nie upłynie dwuletni okres przewidziany w ust. 3 tego samego artykułu, ewentualnie przedłużony zgodnie z tym ustępem, na jednostronne wycofanie tej notyfikacji, w sposób jednoznaczny i bezwarunkowy, w drodze pisma skierowanego do Rady Europejskiej, po podjęciu przez to państwo członkowskie decyzji o wycofaniu notyfikacji zgodnie z jego wymogami konstytucyjnymi. Wycofanie to ma na celu potwierdzenie przynależności danego państwa członkowskiego do Unii Europejskiej na niezmienionych co do jego statusu państwa członkowskiego warunkach. Wycofanie takie kończy procedurę wystąpienia.

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-621/18 (Wightman i in.) z 10 grudnia 2018 roku wydany przez niego w pełnym składzie, w trybie prejudycjalnym (szkocki sąd zapytał o interpretację art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej). Powodzie zwrócili się zaś do szkockiego sądu, by ten zapytał Trybunał, czy istnieje prawna możliwość jednostronnego wycofania notyfikacji o zamiarze wyjścia z UE. Art. 50 nie mówi wprost o takiej możliwości. Rada UE i Komisja wyraziły w postępowaniu opinię, że kraj ma prawo wycofać notyfikację, nie zgadzały się jednak, że można tego dokonać jednostronnie. Wyrażały obawy, że gdyby to było możliwe, państwo opuszczające UE mogłoby wycofać notyfikację tuż przed upłynięciem 2-letniego terminu, po czym znowu zgłaszałoby zamiar wyjścia, przedłużając w ten sposób negocjacje w nieskończoność.

PORTRETY MNIEJ ZNANYCH MĘŻCZYŹN I KOBIET

Autor: Foto-AG Gymnasium
Melle Źródło: Wikipedia

Głównym negocjatorem UE ds. brexitu (a konkretnie przedstawicielem Komisji Europejskiej prowadzącej negocjacje) jest Francuz **Michel Barnier** (ur. w 1951 roku). Objął to stanowisko w 2016. Kuluary Brukseli to dla niego nie pierwsza. W swojej długiej karierze politycznej był nie tylko francuskim ministrem środowiska (1993-1995), ministrem do spraw europejskich (1995-1997), ministrem spraw zagranicznych (2004-2005), ministrem rolnictwa i rybołówstwa (2007-2009), ale także członkiem Komisji Europejskiej - komisarzem ds. polityki regionalnej i reformy unijnych instytucji (1999-2004), a następnie ds. rynku wewnętrznego i usług (2010-2014). W latach 2009-2010 był posłem do Parlamentu Europejskiego (zrezygnował po objęciu teki komisarza). Związany jest z prawicą (Europejską Partią Ludową).

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Działania Fundacji Schumana są współfinansowane przez Unię Europejską, w ramach Programu *Europa dla Obywateli*

Przedstawicielstwo w Polsce

Seminaria objęte są honorowym patronatem Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce